

Andrea Železná

Vyjadřování všeobecného lidského konatele v angličtině a francouzštině (kontrastivní pohled na francouzské *on*)

The general human agent in English and in French (A contrastive view of the French *on*)

Posudek vedoucí práce

Andrea Železná ve své diplomové práci zkoumá anglické překladové ekvivalenty francouzského zájmena *on*. Zajímá ji zejména *on* jako prostředek generického odkazu, ale protože toto zájmeno může mít i neurčitou nebo určitou referenci, všímá si jeho protějšků i v těchto příkladech. Nachází tři typy anglických ekvivalentů: nominální fráze, konstrukce s nevyjádřeným konatelem a jiné divergentní protějšky. Z hlediska angličtiny jsou zajímavé hlavně protějšky generického a neurčitého *on* (tyto typy reference zahrnuje autorka do kategorie všeobecného lidského konatele): v kontrastivním pohledu se objevují prostředky, které v angličtině kompenzují absenci explicitního jednoznačného prostředku odkazu na všeobecného lidského konatele. Kromě frekventovaných překladů pomocí *one, you, people* jsou popsány jako ekvivalenty *on* pasivní konstrukce s nevyjádřeným konatelem a existenciální konstrukce. Autorka objevila i další divergentní protějšky: nefinitní konstrukce, konstrukce označené jako změna perspektivy (konverzní predikáty) a epistemické modální konstrukce.

Při zpracování diplomové práce, počínaje už volbou tématu, postupovala Andrea Železná velice samostatně. Jejím původním záměrem bylo porovnat překladové ekvivalenty francouzského *on* v angličtině a v češtině. Ukázalo se ale, že pro takový úkol je příliš obtížné získat vhodný materiál k excerpci. Oba jazyky, angličtina a čeština, navíc řeší ve vztahu ke francouzskému *on* stejný problém – volbu vhodného ekvivalentu prostředku odkazu na všeobecného lidského konatele, který v těchto jazycích schází. Téma práce bylo proto zúženo na studii francouzsko-anglickou. Naopak jisté rozšíření tématu znamená zahrnutí určitých *on* a jejich ekvivalentů. Autorka excerpovala ze čtyř francouzských románů a jejich anglických překladů 200 dvojic příkladů obsahujících v originále *on* (anaforické odkazy k témuž referentu v jedné větě, souvětí nebo několika následujících větách se posuzují jako jeden doklad; není jasné, co u těchto příkladů označuje autorka jako anaforu – v protikladu k opakování na str. 35). Jako první krok u každého z nich určila referenci *on* – s oporou v sekundární literatuře se rozhodla pro klasifikaci obsahující tři typy určenosti. Hranice mezi nimi není vždy ostrá a autorka proto zmiňuje i případy, kdy nebylo možné referenci jednoznačně určit (u příkladů 34, 35/str. 36, a 52/str. 43 mi není jasné, proč byly řazeny ke generickému typu reference). Pro popis anglických ekvivalentů použila autorka vlastní klasifikaci (str. 26-27). Nezůstala jen u výčtu ekvivalentů, hledala také souvislost s vyjadřováním modality a temporálních vztahů. (Autorka si všímá také dosahu *negace*, ale zde souvislost s odkazem na všeobecného lidského konatele není tak jasná.)

Závěr

Přestože autorka zpracovala téma v literatuře již popsané, podařilo se jí pečlivou analýzou příkladů poukázat na souvislosti mezi anglickými konstrukcemi (impersonální konstrukce různých druhů, změna perspektivy) a zaznamenat i některé konstrukce, které ve funkci odkazu na všeobecného lidského konatele nebývají zmiňovány. Oceňuji také autorčinu samostatnost. Předloženou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou velmi dobrou až výbornou.

V Praze 19. 1. 2011

PhDr. Markéta Malá, Ph.D.